

TAMÁS MENYHÉRT

Erezze szívünket

(Részlet a „Felsebzett föld vándorai”-ból, a bukovinai székelyek 1944-es, második földönfutásának — Bácskából. Tolna és Baranya felé menekültünk — krónikájából)

Ideviláglik már az új ó-haza!
Ideviláglik már az új ó-haza!
gyűjt vadgyors tüzet ereinkben a vér
amint szemünk sebesült fáihoz ér
Fák! Fák! Fák! Fussatok közelébb
erezzé szívünket gyökér-szövedék
Jegenyék tölgyek övezetek körül
ne hanyódjunk szélhordta-esetlennül
Akácok nyírek gyertyánok körisek
mind-mind kik anyaföldünket őrzitek
ágban-kéz vezessetek becézzetek —
véges utat érjen e szekérsereg!
„Nézd, nézd, az egyik es, a másik es int” —
indul feléjük anyám „Nézd, int megint”

Fűszálat harmatval
nem láttam, csak könnyvel,
istenem, istenem,
magattól métt löksz el?
Segiccs meg, segiccs meg,
végy ki búsultunkból,
igaziccs le münköt
nagy gyászos utunkról.

Végy ki búsultunkból,
ne vigy bánkodásba,
fereszgess napfénybe,
gyenge hód sugárba,
őriztesd szemünköt
ezer csilagokkal,
gyógyiccsad lelkünköt
sok vigadalomval.

Ne vigy bánkodásba,
kövázat hord szívünk,
akár a fattyúnak,
sehatt sincsen becsünk,
sehatt sincsen becsünk,
sem pediglen nyugtunk,
egyik idegenből
másikba bujdosunk.

Minden idegennek
keserű az étke,
minden bujdosónak
keserves az élte,
keserves az élte,
sanyorú a sorsa,
csak hóttával sűrű
árvasága jobbra.

Sonyorú a sorsunk,
hasadunk már ketté;
ettől vált a szüvünk
kéntől viüselössé,
kéntől viüselössé,
könytől száradóvá,
gyászossá üzötté,
sosem nyugodóvá.

Sosem nyugodóvá,
átal földön-réten,
míg nem leszen békénk
e földkerekségen,

e földkerekségen
véges megállásunk,
erdők-mezők helyett
paplanyos szállásunk ...

Bé értünk, bé értünk
határnak szélire,
édes hazám fáji
mind gyertek elünkbe,
mind gyertek elünkbe
üzenetet hozni,
reménséget hozni,
gyászból kigyógyítani!" —

indul iramlík megáll indul tovább
fut (mint akit kincsek várnak odaát)
mintha száz meg száz esztendő lépne át
e vért-gyöngyöző két kicsi láb
mintha ezer esztendő vágya-tüze
harapna gyúlékony-végzetű fübe
fut fut szilánkos árkok fölött suhan
sirva-nevetve fénytől-sugarasan
„Sonyorú a sorsunk, hasadunk már ...” —
száll felszakadt torkából a zsoltár
s ahogy szárnyat növesztve felénk száll
egy-lélekké válik az egész táj
„Míg nem leszen békénk a földkerekségen” —
kezdené apám is kezdené mint régen
de elénk mered a csúszós kaptató:
a lónak kell most inkább a biztató!

„Hasigat a csontom, testem megtöt kénzó
fájdalomval; szememvilága már-már elsetétül,
a hasatt égből nem látok semmit, sem a hajlott
fákból, a szekerek es csak éppen homálylanak ...
S a ló es mellettem. Szegén Cigán, látod-e
mejen útra rendeltettünk. Heába minden,
heába es vót: réges régóta ez a sorsunk.
Azétt vagyunk, hogy viüsejjük. Viüsejjük szóttalan,
s né panaszozjuk sem erdőknek, sem hegyeknek,
hogy visszhangozzák — így es elég a hosszú
gyászesztendőkből, a tengernyi szenvedésből.
Minden rosszból kitellett nekünk, s másnak es,
kit e világ lökött a földgolyóra, kit magára hagyott,
ki bujdosásra született — annak minden jó vigságok
elnémulnak, minden rossz keservek előjövénék ...
Ki csak szegénségre szakatt a világra, annak
a bodogulás csak ígérkezik, élete fonnyatt
gyökérhez hasonlatos, örömit más kertjibe veti,

csak mások kénye-kediétt vagyon, hatalmasoknak,
s idegeneknek vasait horgya, hatalmasok parancsára
ront a halálnak, ahogy én es rontottam, Lembergtől
Piávéig, hogy azután a mű arcunkon még jobban
látoggyon, feketéjjen a nyomorúság ...

Más, másokétt, szent ügyétt — mán a szótól es
futásra vátt lábunk, s oda se ügyelünk,
legfejjebb kárinkodunk, hibáztattjuk az istent,
amiétt engedi, hogy fájják egymást a népek.
Fájják: a nagyobbak a küsebbet, a véttelet,
másszor nem férve bőrikbe a küsebbek nagyobbval
cimborálva öntik el vérrel a harmadik földjét,
mígnem mind a vesztség martjára kerülnek,
s tikkadoznak, mint az iszapra kivetett halak ...
Tikkadoznak, mint mű magyarok es annyiszor.
Mennyit öldösöttünk, öldöstek münket! Csoda,
hogy még vagyunk! Szóróttunk ezerfelé, de
megmarattunk, s maradunk ezután es ... Valami
mindig esszegyűjt münköt. Minden levágott fej
a megmarattat teszi konokabbá, minden szorultság
lecke a megmaradásra, léleknek próba: helyettállni
felnégyeltetésig — magunkétt, a népétt ...
Gyere Cigán, őrizzük, vigyázzuk magunkat tovább!"

P I N T É R L A J O S

Kő-ünnep

Kő-köpenybe, köd-cement-ruhába
öltözködik már a város,
és jön a fény szépszavú futára,
készüljetekek téglalányok.

Jaj, jaj, hosszú hajú téglalányok,
táncos, tűz-markú férfiak
vágja titeket a falba pántoz.
Ha megölted, hej, ne sírased!

Húzd — dünnögő szél, hivatlan zenész,
iszap-hitű, kavics-hitű ne félj,
kemény az öklöd, kőkemény;

csontos válladra házak kövülnek,
fogaidról szárnyas szó röpül fel.
Zengj ünnep, örök kő-ünnep.